

P R E S S M E D D E L A N D E

2001-10-15

Chefekonom Clas Olsson, tfn: 08-452 79 05, mobil: 070-620 64 17
Maj-Lis Åkerlund, sektionschef finanssektionen, tfn: 08-452 77 54

Kärvare ekonomi i kommunerna 2002–2004

Utvecklingen av kommunernas ekonomiska situation är oroande. Kommunernas ekonomiska förutsättningar blir starkt försämrade från och med 2002. Det visar Kommunförbundets nya rapport *Kommunernas ekonomiska läge, oktober 2001* som presenteras på en presskonferens på en presskonferens idag. Rapporten innehåller även en beskrivning av äldreomsorgens ekonomiska villkor.

Förklaringarna är flera:

- försämrade skatteintäkter
- starkare expansion av verksamheterna som en följd av demografi och reformer
- högre kostnadsutveckling på grund av löne- och prisökningar
- urholkning av statsbidragens urholkas
- maxtaxor begränsar möjligheterna att styra och finansiera verksamheten

– Förbundets Vår nya prognos beskriver en betydligt besvärligare ekonomisk situation än tidigare. Skatteintäkterna ökar långsammare än vi har vant oss vid de senaste åren samtidigt som statsbidragens urholkning blir kännbarare när kostnadsökningarna i Sverige är högre än på länge. Eftersom behoven också ökar kan underskotten i kommunernas ekonomiska bli betydande om vi kommunerna inte förmår att rätta munnen efter matsäcken eller tillförs mer resurser, säger Kommunförbundets ordförande Ilmar Reepalu.

Rapporten innehåller också en beskrivning av äldreomsorgens ekonomiska villkor.

– Det är lätt att glömma att stora delar av vården och rehabiliteringen av de äldre har flyttat ut från sjukhusen och att ansvaret nu ligger hos kommunernas äldreomsorg, säger Ilmar Reepalu. Kraven ökar på oss politiker att se till att våra medarbetare får all den kunskap och kompetens de behöver. ökar. Redan idag har kommunerna svårt att rekrytera utbildad personal som behövs för att kunna garantera en god kvalitet på vården och omsorgen. Redan idag är det svårt för kommunerna att rekrytera kompetent personal och utan utbildad och kunnig personal är det omöjligt för kommunerna att erbjuda en vård och omsorg med god kvalitet. Därför ser vi att måste nu stora satsningar måste göras på äldreomsorgen. Satsningar som kommunerna inte klarar utan statens hjälp, säger Ilmar Reepalu. – fortsätter Ilmar Reepalu

Fortfarande ett 80-tal kommuner som inte har balans 2001

Förbundet ~~har frågat kommunernas ekonomichefer hur de ser på kommunernas ekonomiska situation. För att få en bild av hur kommunerna själva bedömer sin ekonomiska situation idag och nästa år har Kommunförbundet tillfrågat kommunernas ekonomichefer.~~ Resultatet visar att:

- ~~H~~I två av tre kommuner ~~gör man bedömningen att man~~ kommer att uppfylla kravet på balans i ekonomin 2001.

~~när det blir dags för bokslut år 2001.~~

- ~~I~~ fyra av fem kommuner ~~spricker anger att~~ budgeten för äldreomsorgen ~~kommer att spräckas~~ år 2001.
- ~~Nära~~ 60 procent ~~av kommunerna överskrider budgetramarna även för~~ tror att ~~anslagen till~~ grundskolan ~~och funktionshindrade kommer att överskridas.~~
- ~~I~~ ~~H~~ hälften av kommunerna ~~klarar inte bedömer även att~~ gymnasieskolan, individ- och familjeomsorgen och förskolan ~~inte kommer att klara sina budgetar.~~
- En fjärdedel av kommunerna ~~har~~ ~~anger~~ ~~ivit~~ ökade behov som orsak till att ~~någon~~ verksamheten ~~inte höll budgeten.~~

~~H~~ ~~Sett till alla verksamheter är det framförallt ökade behov, ögre ökade~~ löner och volymökningar är de vanligaste orsakerna till att budgetarna inte håller ~~er s~~

~~Liksom tidigare år är kommunerna även denna gång mer optimistiska inför året som kommer. Trots dessa bekymmer med årets budget ger ändå kommunerna en något positivare bild av nästkommande års ekonomiska situation. Över 75 procent av kommunerna bedömer att de kommer att klara balanskravet år 2002.~~

Stigande skattekvot men mindre åt kommunerna

En fjärdedel av den offentliga sektorns skatteinkomster och avgifter används för att finansiera kommunal verksamhet. Utvecklingen av skattekvoten för den kommunala verksamheten har varit i stort sett oförändrad under den senaste tioårsperioden trots att anspråken på kommunerna har ökat betydligt under perioden.

Den kommunala skattekvoten, summan av kommunalskatt och statsbidrag i förhållande till BNP, uppgick till 13 procent år 2000 medan den totala skattekvoten var 53 procent.

Äldreomsorgen mot en alltmer kvalificerad vård som kräver resurser

Genom ett antal reformer har kommunerna under 1990-talet fått ett allt större ansvar för vård och omsorg. År 2000 uppgick kostnaderna all vård och omsorg i kommunerna till 98 miljarder kronor och i landstingen (exkl. tandvård) till 129 miljarder kronor, totalt 227 miljarder kronor. Av de totala kommunala kostnaderna, ca 332 miljarder kronor, går drygt 20 procent till äldre. För dessa resurser fick drygt 256 000 personer omsorg.
~~256 000 personer omsorg.~~

Äldreomsorgens ekonomiska resurser och personal har, trots de senaste årens förbättringar, inte ökat i takt med befolkningsförändringen och omstrukturen som skett under 1990-talet. Begränsade resurser har tvingat kommunerna att bli mer restriktiva med insatser för de äldre. De med störst behov måste prioriteras. De som idag får hjälp har ofta ~~ett omfattande behov av vård~~

~~och omsorg på grund av~~ långvariga och ~~ofta~~ flera samverkande sjukdomar och funktionshinder.

Att en så stor del av kommunerna har svårt att klara sig inom äldreomsorgens budgetramar förklarar 57 procent av kommunerna med större behov, 50 procent med ökade löner, 45 procent med att fler äldre behöver hjälp samt 18 procent med högre kostnader för att rekrytera.

Cirka 80 procent av kommunerna anger att äldreomsorgen inte kommer att hålla budgeten för innevarande år. Som anledning till detta till anger man som främsta orsaker: ökade behov (57 %), ökade löner (50 %), volymökningar (45 %) samt rekryteringskostnader (18 %). Flera kommuner kommenterar att de ökande behoven är ett växande problem.

~~Det behövs mer resurser till den äldreomsorg som vi vill ha. Äldreomsorgens ekonomiska resurser och personal har, trots de senaste årens förbättringar, inte ökat i takt med befolkningsförändringarna och omstruktureringar under 1990-talet.~~

En åldrande befolkning innebär ökat behov av äldreomsorg.

Förbundet har gjort en framskrivning av behovet av resurser till äldreomsorgen baserat på demografi. Fram till år 2010 beräknas kostnaderna för äldreomsorgen att öka med över 12 procent eller drygt en procent om året. ~~Fram till 2010 beräknas äldreomsorgen att behöva rekrytera 220 000 nya medarbetare. Klarar inte kommunerna att rekrytera dessa medarbetare hotas vår välfärd. För att bli en attraktiv arbetsgivare kommer det att behövas en rad satsningar, bland annat på arbetsmiljön så att sjukfrånvaron minskar. Dessa åtgärder kommer att kräva stora resurser.~~